

=====

"

" v e r e n i g i n g "

"

" O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N "

" Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag "

" Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TD Den Haag t. 684541 "

" Secretariaat: TALINGLAAN 21 2566 VN Den Haag t. 634101 "

"

=====

W E E K B L A D

25e jaargang nr.36

nadruk verboden

15 mei 1981

x in de kantlijn betekent de vraag

" " " " het antwoord

Goeden avond vrienden.

Op deze derde vrijdag van de maand komen de actualiteiten weer aan bod. Maar ook nu geldt dat wij niet alles weten en fouten kunnen maken zodat het van groot belang is dat u zichzelf een eigen oordeel vormt over alles wat besproken wordt. Als titel koos ik:

M O D E R N T I M E S

=====

Welke titel ik van de heer Chaplin gestolen heb. Want de moderne tijden zijn vaak verwarrend voor de mensen. Er gebeuren allerhande zaken waarvan je niet weet wat voor zin of doel zij hebben. En wanneer je al meent de bedoeling te kennen is het er in vele gevallen een waar je niet achter meent te kunnen staan.

Toch kan ik nog wel begrijpen, dat een ieder in uw dagen al te graag iets meer wil dan hij al heeft, of het nu om bezit gaat, om macht, om publiciteit of iets anders. Want dit is wel altijd een deel van de menselijke samenleving geweest.

Helaas zijn er echter steeds meer mensen die dit op hun geheel eigen wijze nastreven. De een wil zich bewijzen en schiet een guardia civil dood en een ander denkt: waarom niet groot gedacht? Hij reist naar Rome en neemt meteen de paus zelf te pakken.

Ik moet overigens toegeven dat deze laatste in ieder geval wereldomvattende publiciteit heeft gehaald. En mogelijk was dit het wel wat hij in feite - mogelijk onderbewust - voor zich bedoeld had.

Want vele mensen vechten in deze dagen niet voor hetgeen zij feitelijk nodig hebben om te leven, maar om iets meer te kunnen zijn dan de ander. De een wil een mooiere auto hebben dan anderen, een tweede wil een hogere hypotheek kunnen krijgen en de derde heeft er alles voor over om met vakantie verder weg te kunnen gaan dan al zijn collega's. Het lijkt treurig, maar is waar.

Men noemt het met een mooi Duits woord "geltungsdrang". Voor mij is het vreemd, dat dit hier zo toepasselijke woord komt uit de taal, die eens de menselijke vocabulaire verrijkte met termen als: "Anweidseinsatzlager"

wat later, al even eufemistisch, werd verkort tot "konzentrationslager".

In ieder geval geven deze woorden en de instelling die zij aanduiden blijk van een geheel verkeerde mentaliteit: Wanneer je werkt, zo werk je niet alleen voor jezelf, maar ook voor anderen. Wanneer je iets doet heb je daardoor ook ergens invloed op anderen en hun leven en beleven.

Wanneer je dit niet wilt erkennen zo verscheur je door je gedrag iets waar de gehele menselijke samenleving uiteindelijk op berust. Want mensen kunnen alleen werkelijk samenleven wanneer zij elkaar ook voortdurend diensten bewijzen, voor elkaar werken en aan elkaar denken en niet alleen steeds weer bezig zijn met en voor zichzelf alleen.

Zouden te veel mensen alleen voor zich willen zorgen zo zou er al snel en verval en vele bloedbaden ontstaan waarin de mens ten onder zal gaan door gebrek aan die zaken, die hij in samenwerking met anderen wel zou kunnen maken of hebben.

Dit geldt altijd, ook wanneer er sprake is van verschillen t.a.v. de derde wereld, geschillen zoals die rond Israel of zelfs de arbeidsgeschillen binnen eigen gemeenschap. Aktijd weer speelt dit zelfde ergens een rol.

Maar daar wij actueel dienen te zijn is het interessant even te zien wat er op het ogenblik in Israel gaande is: Een man, Begin, is ergens aan begonnen maar ziet geen uitweg. Daarom is het einde er van weg.

Niemand van ons zal - zo dacht ik - De israeli's het recht willen ontzeggen een eigen land te bezitten en te behouden.

Dit overigens niet zozeer omdat zij feitelijk recht op dit gebied hebben als wel omdat zij van dit gebied veel meer hebben gemaakt dan anderen er van hadden gemaakt of hadden kunnen maken en zo hier voor zowel zichzelf als ook anderen veel betere mogelijkheden hebben geschapen.

Maar op het ogenblik dat je verder wilt gaan dan dit, in feite niet wilt samenwerken of leven met anderen en die anderen in feite met een zodanige achterdocht blijft achtervolgen dat het daardoor steeds moeilijker wordt werkelijk in vrede samen te leven en te werken, zo zaai je in feite vernietiging.

Wanneer de heer Begin zijn daden, woorden en plannen - die waarschijnlijk ook met komende verkiezingen samenhangen - blijft doorzetten en mogelijk zelfs zou trachten prestige te winnen door tegen de syrische raketten een beslissende slag te slaan wordt de kans wel heel erg groot dat er binnenkort geen Israel meer is.

Het is duidelijk dat bepaalde landen dit om verschillende, vaak intern politieke, redenen ook niet geheel zullen kunnen aanvaarden. Zo zou de koppigheid van een oude man mogelijk het begin van een wereldoorlog kunnen betekenen.

Dit alles omdat deze mens kennelijk niet wil of kan begrijpen dat je als mensen altijd te samen dient te werken en te leven, zelfs wanneer je verschilt van geloof of opvattingen.

Een deel van de wereld zou ten onder kunnen gaan, alleen omdat sommige mensen maar niet kunnen beseffen dat je niet je eigen wil, macht en inzichten in alle gevallen en met alle middelen boven die van anderen kunt stellen. Dat je zelfs je eigen zekerheid niet zonder meer aan ieder onbeperkt kunt opleggen en onbeperkt op deze grond eisen aan die anderen kunt stellen.

Wanneer wij actueel willen zijn is het wel van groot belang dat wij dergelijke zaken beseffen, het fatale van een dergelijke benaauwing en instelling, of het nu van El Fatah of van Israel danwel anderen is, overzien.

Het is gemakkelijk genoeg om uit te roepen, zoals anderen doen, dat bepaalde vernieuwingen er niet mogen komen. B.v. de stelling dat er geen nieuw radarsysteem mag worden opgezet rond de nieuwe waterweg omdat hierdoor

het gezag en de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheid van loodsen zou worden aangetast.

Het klinkt op het eerste gehoor wel juist, maar is dit in feite niet. Hier spelen de zelfde gevoelens mee die elders tot uiting komen in een verzet tegen verdergaande mechanisatie, computerisering. Men zegt met dit verzet in feite: ik wil mijn eigen plaats, mijn belangrijkheid en onmisbaarheid behouden en heb geen zin mijzelf zodanig verder te scholen en te ontwikkelen dat die onmisbaarheid en functiemogelijkheid voor mij op een ander gebied herontstaat.

Als mens moet je altijd verder gaan, steeds jezelf verder ontwikkelen. En dat heeft niets te maken met specialistische scholing alleen. Scholing is overigens in uw dagen ook al weer een probleem geworden.

Het onderwijs heeft zich in deze dagen meer en meer zelfstandig gemaakt. Vroeger was de school zover het het onderwijzend personeel betrof een eilandje met eigen regels en wetten te midden van een zich bewegende wereld.

Er waren echter beginselen, disciplinaire maar ook wel degelijk feitelijke lering en inhoud, die voor de kinderen later erg belangrijk waren. Zaken en methoden die de kinderen reeds van jongsafaan voorbereidden op de omstandigheden die zij in de volwassen samenleving zouden aantreffen.

Nu is het onderwijzend personeel een bewust deel van de maatschappij, vaak zeer sterk sociaal bewogen en in vele gevallen ook zeer sterk politiek bij de samenleving betrokken.

De onderwijzer, of hij zich nu Pim, Wim of Klaas noemt, gaat meer en meer als kameraad om met degenen die hij op moet voeden. Op zich is dit goed. Daar kun je niet veel op tegen hebben. Maar hij moet die kinderen ook nog iets leren. En vooral, dat er in het leven nu eenmaal vele beperkingen bestaan.

Hij moet hen duidelijk maken dat het er in het volwassen bestaan niet om gaat hoe hard je schreeuwen kunt of hoe goed je praten kunt maar om de vraag wat je kunt doen en hoe goed je daarin bent.

Als je niet begint de kinderen duidelijk te maken, dat de wereld konkrete eisen stelt aan de mens en geen rekening houdt met diens belangstelling of mogelijkheden, waar blijf je dan?

Zoals reeds gezegd heb ik de titel voor deze avond ontleend aan een film van Charly Chaplin die in modern times de krankzinnigheid behandelt van een wereld als de uwe, waarin tempo, productie, prestatie meer tellen dan de mens zelf en diens mogelijkheden.

Het is het verhaal van een op zich goedwillende man die doorraait aan de lopende band wanneer het tempo steeds hoger wordt. Een man die welwillend is en wanneer hij een rodevlag van een wagen af ziet vallen het ding opraapt en achter de verliezer aanloopt.

Zo loopt hij in hoog tempo achter de verdwijnende auto aan, de vlag hoog geheven. Maar achter hem lopen toevallig groepen nogal ruwe stakers. Het gevolg is, dat onze held in de gevangenis belandt.

Een krankzinnig verhaal, maar wanneer je de overdrijving even weg laat gebeuren dergelijke dingen ook in uw wereld en dagen nog steeds. Iemand heeft een vijfkleurige pruik en besluit eens te gaan zien, hoe Trix het doet in Breda.

Door zijn kapsel doet hij de autoriteiten denken aanrellenschappers. Het enige wat hij van Breda ziet op die dag is dan ook de tralies omlijst en begrensd.

Overigens een wijze van optreden en denken die eerder past in een absolutistisch regime dan in een democratie zoals Nederland nog steeds pretendeert te zijn.

Want tenzij ik mij zeer vergis gaat men bij u nog steeds uit van een democratie waarin een ieder stem heeft en het recht op vrije meningsuiting. Het onderwijs kan men in deze dagen verwijten, dat het de mensen niet meer leert dat de meningen die men uit ook betrekking moeten hebben op feiten.

Doe je dit niet, dan is het alleen maar begrijpelijk dat steeds meer mensen zich verzetten tegen steeds meer feiten en dat zij steeds meer eisen stellen die met de werkelijke mogelijkheden en feiten weinig of niet meer van doen hebben.

Je kunt uitroepen, dat men schone, zuivere lucht wenst. Dat is natuurlijk, dat wenst een ieder wel. Maar als je schone lucht wilt hebben dan betekent dit ook, dat er minder industrie kan werken en dat degenen die nog werken meer en vooral meer kostbare of tijdeisende voorzieningen moeten treffen. Want een groot deel van de verontreinigende uitstoot komt van de industrie en in wat mindere mate ook van het autoverkeer.

De konklusie is duidelijk: dus minder werk, lagere lonen en alle auto's weg. Maar niemand van de eisers heeft meer zin terug te gaan naar de paardetram of de mogelijkheid op een goed inkomen te offeren voor die zo belangrijke schone lucht.

Wanneer men een dergelijke eis stelt dan betekent dit wel dat vele fabrieken moeten sluiten. Maar dezelfde mensen zitten ook te schreeuwen om meer werkgelegenheid. Men wenst geen vervuiling, maar men wenst wel dat er winsten gemaakt worden, dat de lonen steeds hoger worden en dat alle bedrijven in stand worden gehouden.

Zeker, het lozen van vuil, de uitstoot e.e. zijn vaak een verschrikking. Maar wanneer men door de gewenste nmaatregelen te nemen zijn product zo duur maakt, dat het niet meer te betalen is, dat men niet meer kan concurreren, wat dan.

De werkgelegenheid moet behouden blijven? Er moeten winsten behaald worden en steeds hogere lonen worden uitgekeerd? Zeker. En dan moeten er nog enorme lasten worden opgebracht voor de overheid die ook altijd weer meer uitgeeft dan een ander heeft.

Dan moet je een keuze maken. Je kunt nu eenmaal niet alle dingen tegelijk hebben. Wanneer je zegt: Nederland moet voortdurend in staat zijn zoveel electriciteit te verbruiken als een ieder maar wil en dat nog tegen een wat redelijke prijs, zo zou men konsekvent moeten blijven en beseffen dat men dan in feite vraagt om atoomcentrales.

Zeker, aan die dingen zitten heel wat risico's. Maar je kunt nu eenmaal niet blijven vragen om overvloedige en goedkope energie en gelijktijdig de voordeligste oplossing voor een massaal verschaffen daarvan veroordelen, afwijzen.

Het is, of men in deze tijd verleerd heeft dat men steeds weer als mens een keuze moet doen. Ik heb het gevoel dat heel wat mensen in die moderne wereld van u rond lopen zoals Chaplin opde film in de fabriek.

Zij zijn voortdurend bezig maar kunnen het tempo dat steeds hoger wordt door hun eigen eisen in feite niet meer volhouden. Op een gegeven ogenblik verandert er voor hen te veel. Hier loopt iets mis, daar gaat iets niet zoals verwacht.

De mensen weten geen raad meer. En zoals Chaplin zijn paar bewegingen van de lopende band opeens overal begint toe te passen in een vreemd soort euforie, zo beginnen de mensen in uw maatschappij opeens overal de schroeven aan te draaien, overal de bewegingen uit te voeren die alleen binnen een zeer bepaald kader nuttig en op hun plaats zijn.

Chaplin behandelt alles, tot de neus van zijn voorman toe. Nu geef ik toe dat u verschillende voormannen hebt wier neus voor een dergelijke behandeling zeer geschikt lijkt te zijn.

Desalniettemin is een dergelijke onredelijkheid toch een verontrustend verschijnsel. Het lijkt er soms op of een groot deel van de mensheid een vorm van paranoïa aan het ontwikkelen is. Dat steeds meer mensen lijden aan een soort vervolgingswaan, voortkomende uit een steeds verder voortschrijdende werkelijkheidsverdringing.

Is dat dan de moderne tijd? Laat ons dan tenminste nagaan of er ook positieve dingen gebeuren in die moderne dagen. En in de eerste plaats zien wij dan dat er steeds meer mensen komen die niet alleen maar voor zich en eigen belangen vechten.

En beseft wel dat ik daarmee zeker niet doel op al die mensen die zo luidkeels lopen te roepen over solidariteit. Solidariteit betekent voor hen gemeenlijk vooral een met anderen samenwerken zolang de eigen beurs er voordeel van heeft of de mogelijkheid daardoor te vinden lijkt om eigen onlust op gewettigde wijze tot uiting te brengen.

Neen, ik spreek vooral over die mensen die weer meer zorg tonen voor het welzijn van anderen, die iets over hebben voor hun medemensen. Mensen die in feite proberen terug te gaan van een steeds meer uiterlijk wordende maatschappij met een steeds minder wordende werkelijke communicatie tussen de mensen onderling naar een meer menselijke vorm van samenleving waarin je door voor elkaar van betekenis te zijn, gelijktijdig ook weer een grotere samenhang en betere mogelijkheden voor allen kunt ontwikkelen.

De neiging komt mij nu verhalen uit het verleden op te halen. Ik denk daarbij onwillekeurig aan de oude Jordaan. U kent haar allen nog wel: het was een eigenaardige stadswijk in Amsterdam, voornamelijk bewoond door jiddische burgers en armen. Een wijk, waar heel veel goede zangers waren, heel veel goedkope en niet al te zuivere kroegen waren en waar het leven zich grotendeels op straat placht af te spelen zodra er maar wat zon te zien was.

De Jordaan was echter meer. Het was een gemeenschap met alle haat en alle nijd tussen mensen die je in elke menselijke gemeenschap kunt verwachten.

Het was een gemeenschap waarin heus een ieder wel probeerde een ander een loer te draaien wanneer het zo uitkwam. Maar het was ook een gemeenschap waarin iemand die ziek was zich niet behoefde af te vragen hoe aan eten te komen. Dat kwam dan wel van de burens.

Het was een buurt waarin iemand die zelf niet lopen kon zich niet behoefde af te vragen hoe hij ergens naar toe kon komen. Want dan kwamen er wel een paar ruwe bonken van kerels die zo iemand brachten waar hij wezen moest, desnoods op een handkar op een bakfiets.

Dat bedoel ik met een werkelijke gemeenschap. In de moderne maatschappij bestaat er volgens mij een steeds groeiende behoefte aan juist deze gemeenschapsvorm, waarin mensen voor elkaar opkomen wanneer het werkelijk noodzakelijk is.

En dat moeten de mensen toch heus zelf doen. Wij kunnen nu wel met veel lawijt verkondigen, dat binnenkort de Wessac weer plaats vindt en dat daar enorme uitstortingen van kracht worden verwacht, ook dit jaar weer. Wij kunnen duidelijk maken, dat daaruit allerhande gevolgen zullen ontstaan.

Maar alle veranderingen aan de buitenkant, alle beïnvloedingen zonder meer: hebben geen betekenis wanneer er geen menselijke gemeenschap meer bestaat, een gemeenschap van mensen die werkelijk en bewust samen leven en werken, mensen die misschien alle strijd kennen die je als mens onderling kunt kennen, maar die toch nog menselijk genoeg zijn om te beseffen dat wanneer een ander in nood is die nood voorgaat, zelfs bij bestaande geschillen en veten.

Mogelijk vraagt u zich af, of dit nu actueel is. Nu ja, ik heb de paus er bij gehaald en de HIM en dat zijn de grootste gespreksthemas in deze stad in deze dagen.

Maar het gaat om veel meer. Geweldpleging en dergelijke zijn alleen maar symptomen. Symptomen van een crisis die vreemd genoeg is veroorzaakt door degenen die gezag hebben.

Mag ik u een gewetensvraag stellen? Weet u al waarop u moet stemmen? Ik heb het dan niet over een persoon. Ik doel op de programma's. Ik neem aan, dat u nog geen keuze gemaakt hebt, altans niet op die basis.

Dat is ook begrijpelijk. Wanneer je alle programma's doorleest zijn zij allen even mooi en even waar als de sprookjes van moeder de gans. Zij houden zich bezig met allerhande plannen en voornemens die niet meer op de werkelijke mogelijkheden en feiten gebaseerd zijn.

Wanneer wij zien naar de maatregelen die de staat neemt - en niet alleen hier, maar in praktisch alle landen - zo zien wij dat autoriteiten maatregelen nemen om het leven te verbeteren, maar dan wel op een wijze waardoor in feite een ieder er slechter op wordt. En dat is natuurlijk waanzin.

Je moet als overheids eerst eens tonen dat je eerlijk en het vertrouwen waard bent indien je verwacht dat de mensen je werkelijk hun vertrouwen zullen geven en je zullen volgen.

De treurige werkelijkheid is echter, dat de meeste mensen hun overheden niet meer vertrouwen, maar zich machteloos gevoelen er iets aan te doen. Zij vallen dan uiteen in een groot deel dat denkt "laat ze maar". Of degene die staat te oreren nu den Uyl, van Agt, Wiegel of Ter Louw heet, ik luister niet eens. Laat ze maar, zolang zij mij en mijn belangen maar redelijk met rust laten.

Maar er zijn ook steeds meer mensen die denken: ik kan jullie niet meer vertrouwen. Ik voel mij door jullie verraden, ik voel mij door de macht die jullie uitoefenen bedreigd.

En wat doet iemand die zich bedreigd voelt en zich geen enkele kans meer in kan denken om zich en zijn eigen inzichten werkelijk gehoord te maken, iets te bereiken?

Zo iemand ziet wel in, dat hetgeen je als idealen door de gevestigde machten wordt voorgehouden een kwestie van sprookjes en halve waarheden is. Maar hij is niet in staat in te zien, dat zijn eigen voorstelling, zijn eigen ideaal een al even groot sprookje is.

Zo iemand grijpt dan naar wapens. Eerst is het een kwestie van leuzen en stille betogingen. Dan komt het tot een konflikt met de overheid en de politie. Dan wordt het eens een pak rammel krijgen en steeds nijziger en onredelijker worden.

Een volgende keer is het niet alleen maar een stem die je gebruikt maar een benzinebom, een zoutzuurbom of misschien een vuurwapen. Om dan steeds weer te ontdekken dat je met die strijd iniet veel kunt bereiken en steeds meer geïsoleerd raakt van je medemensen. Tot je een geweer of pistool grijpt en er op uit gaat om degenen die volgers jou de schuldigen zijn te straffen of te doden, in de hoop dat het dan misschien anders, beter zal worden.

En dan is er weer een aanslag. Ik zal niet stellen dat er ooit een aanslag op van Agt gepleegd zou worden. Dat zou trouwens de grootste dwaasheid zijn die je je maar voor kunt stellen. Maar u moet toch eens even nagaan hoeveel aanslagen op voornamen persoonlijkheden er in deze dagen worden gedaan.

Hoeveel mensen worden in deze dagen vermoord omdat zij behoren tot een politiemacht of gezien worden als aanhangers van een wettig bewind? Ik wil niet alleen maar spreken over de slachtoffers van absolute heersers en facistoide geweldpleging.

Die zijn er natuurlijk wel maar laat ons die voor een ogenblik eens even vergeten. Zo dadelijk moogt u er weer aan denken. Maar vraag u nu eens eerst af hoeveel mensen als deel van de overheid, politie, machthebber, belangrijke figuur in de maatschappij met de dood zijn bedreigd, aanslagen over zich heen hebben moeten laten gaan, hoevele ook zijn er gedood.

Denk alleen maar eens aan de zaak van de heer Karry in Duitsland. De man die in de wandeling wel eens oash en Karry werd genoemd omdat hij direct of indirect zijn vinger in elke pap scheen te hebben waaraan maar flink te verdienen was.

Ik wil niet stellen dat dergelijke aanslagen terecht of ten onrechte plaats vonden. Ik wil alleen duidelijk stellen, dat dit alles voortkomt uit een gevoel van onmacht tegenover een ongrijpbaar regeringsapparaat.

Men voelt zich gemanipuleerd. En in deze dagen treft je dat meer nog dan voorheen omdat je geleerd hebt, dat je het echt hebt zelf te denken, dat je op je eigen manier moet kunnen leven, een eigen mening dient te hebben, dat men zelf ook iemand is waarmede rekening gehouden dient te worden.

En dan wordt men gereduceerd tot een soort luis op het blad van de maatschappij die door niemand wordt gestoord dan hoogstens door een paar ijverige belastingmieren die komen kijken of zij nog iets van je kunnen melken.

Dat is dan niet te verdragen. Je kunt je dan natuurlijk terugtrekken buiten alle werkelijkheid, je bezatten, opgaan in beat, marihuana roken en later mogelijk nog zwaardere roes zoeken in Heroïne e.d.

Of je kunt moordaanslagen begaan om je machtig te gevoelen. banken gaan overvallen, of desnoods eenvoudig van de mensen nemen wat je hebben wilt, het tasje van een oude vrouw, een gulden stelen van een kind. De wereld houdt immers geen rekening met jou en je denkbeelden? Waarom zou jij dan nog rekening houden met anderen?

Dat is het negatieve aspect van de hedendaagse maatschappij: een vertrouwen. dat niet meer werkelijk bestaat, mensen die langs elkaar heen dazen. Maar is het te verwonderen in een land waarin elke deskundige die een toespraak houdt een tolk nodig heeft om denvolke duidelijk te maken wat hij eigenlijk wil zeggen? Een wereld waarin men er zelfs voor terugschrikt zijn eigen sociale vaststellingen in duidelijke en wetenschappelijk verantwoorde termen te vatten?

Trouwens, hoe kan een mens nog vertrouwen hebben wanneer hij alle kleine lettertjes van zijn verzekeringspolis heeft nageplozen en dan later, al meent hij alles goed begrepen te hebben, tot de konklusie komt dat er een juridisch spitsvondigheidje in zit waardoor hij nog niets krijgt wanneer hij eindelijk eens de uitkering van de verzekeraar vraagt en niet alleen maar betaalt?

Dit is maar een enkel voorbeeld van de wijze waarop de mensen beet worden genomen. Maar wanneer je dit gaat beseffen en ter weinig of niets tegen kunt doen, waarom zou je aan die dingen dan nog deel hebben? Waarom zou je overheden vertrouwen, die dergelijke zaken kennelijk mogelijk maken en normaal vinden, die ook zelf steeds weer met twee maten blijken te meten en van jou heel wat meer vergen dan zij van zich vergen wanneer het recht eens een keer aan jouw kant is.

Maar ondanks dit alles is er een weg. En dat is niet een "sla dan alles maar kapot". Want alles wat er is en aan mogelijkheden bestaat heb je als mens in deze dagen hard nodig. Maar je moet daarnaast ook willen leren menselijk te zijn, zowel de overheid, de onderdaan als de luidruchtige minderheden. Je moet weer naar elkaar willen luisteren, moeite doen om elkaar te begrijpen, te verstaan.

Je moet weer samen en voor elkander leren werken, waardoor je leven weer inhoud, je persoonlijkheid weer betekenis, je werken weer zin krijgt.

Dat je naar betekenis voor anderen zoekt als mens is normaal. Maar dan moet je die niet zoeken in hetgeen je hebt, in de macht die je over anderen uitoefent, maar in de verrijking die je betekent voor het leven van anderen en de rijkdom van leven die jij ontleent aan het bestaan van die anderen.

Kan men zover komen, dan komt alles weer tot rust. Dan is het niet meer nodig om te vechten. Dan is het ook niet meer nodig veel te demonstreren. Dan is het alleen noodzakelijk jezelf te zijn, soms eens na te denken en samen met anderen al datgene te doen wat noodzakelijk en onvermijdelijk is.

Wanneer eenmaal voldoende mensen zo gaan denken en leven, verlopen de zaken opeens heel anders. En wat uw wantrouwen betreft: de politicus kan als mens geheel eerlijk en oprecht zijn. Maar ook dan heeft hij niet in de gaten dat U denkt dat het programma dat hij u voorhoudt ook datgene is wat hij werkelijk zal gaan doen.

Want vanuit zijn standpunt is dat helemaal niet waar. Hij zegt wat hij zou doen wanneer hij het zou kunnen doen zonder gehinderd te worden door economische, sociale omstandigheden of de tegenstand van andere politieke partijen.

Wilt u een aardig voorbeeld hebben van een dergelijke misvatting die heel wat mensen lang hebben gekoesterd? De aardgasprijs. Toen het aardgas was gevonden heette het: dit is van ons allen, wij zijn rijk. Het aardgas is de nieuwe rijkdom van Nederland. Ja. En toen ging men zoveel uitgeven dat u in feite steeds armer werd.

En bovendien zult u binnenkort rond 25 maal zoveel daarvoor betalen als men u beloofde dat u gedurende 25 jaren daarvoor zou moeten betalen. En denk niet, dat ik hier iets zonder meer zeg. De kostprijsberekeningen over de komende 20 of 25 jaren - dat verschil wel eens met de streek waar men dergelijke bladen uitgaf - werden gepubliceerd door de gasmaatschappijen en dienden om u duidelijk te maken hoe belangrijk het voor u was uw apparaten om te laten stellen en zoveel mogelijk ook nieuwe, voor aardgas geschikte apparaten te kopen - wij voorkeur vaak in hun eigen toonzalen die voor de gelegenheid extra goed gesorteerd waren en bovendien terplaatse kredieten verzorgden voor degenen die niet contact konden betalen.

Een kleine investering brengt u in de toekomst grote winsten, zo riep men uit. U kunt koken en stoken op een koopje, want Nederland is rijk aan aardgas. En wie is er rijk vangeworden?

Niemand, alleen de instanties kregen onmiddellijk de kolder in de kop. Er kwam immers meer geld beschikbaar, dus kon en moest er meer worden uitgegeven en menig prestigieuze object werd in uitvoering genomen.

Maar ja, geheel zuiver was die benadering niet. Het gas werd steeds duurder gemaakt, aangepast aan de energieprijzen elders en toch kwam al snel de bodem van de schatkist meerdere malen in zicht. Dus werd ook de prijs van het aardgas maar weer eens verhoogd.

Zoals men meende, zijn gezicht te kunnen redden door de burgers steeds zwaarder te gaan belasten. Waarbij men voorbij zag dat de mensen die dit konden alle lasten wel op anderen zouden afschuiven en dat degenen die met de joker bleven zitten daardoor steeds minder lust zouden krijgen om nog iets bijzonders te doen, enig risico te nemen.

U ziet het in deze dagen: Zo onopvallend mogelijk wordt de belastingschroef aangedraaid. Accijnzen e.d. vliegen omhoog. Maar de opbrengst valt steeds meer tegen, want de mensen gebruiken minder, doen minder.

Het is een typisch voorbeeld van politiek beleid dat onzekerheid, wantrouwen en verzet baart. Want men wil natuurlijk niet graag een stapje terug doen, instanties evenmin als gewone burgers.

Steeds weer verhoogt men tarieven en steeds ook weer valt na een maand of drie de verwachte opbrengst sterk terug, zodat de inkomsten nooit het verwachte en hoognodige peil bereiken.

Maar kennelijk hebben alle knappe theoretici dit nog niet begrepen. Zij zien mogelijkheden op korte termijn, maar denken niet over verdere gevolgen. Wanneer je b.v. het gas voor de tuinders duurder maakt zonder daar iets anders tegenover te stellen worden de producten van die tuinders te duur. Wat betekent dat ook de export van die tuinders afneemt. Wat inhoudt dat hierdoor de nederlandse betalingsbalans ongunstig wordt beïnvloed terwijl vele nederlanders al evenmin de prijs op kunnen brengen die voor de producten dan wel gevraagd moeten worden.

De afzet wordt dus weer minder en een groot aantal tuinders gaan failliet. Die mensen moeten dan middels sociale diensten toch weer op de been geholpen worden of op zijn minst door de sociale diensten gesteund worden in hun levensonderhoud.

Voor even meer inkomen maakt men dus op de duur veler inkomen kleiner en de eigen lasten groter. Daaraan schijnt men niet te denken. Altans schijnt niemand rekening te houden met deze zonder meer te voorziene consequenties.

Waarom? Vooral naar ik meen omdat men niet voldoende in staat is zich te verplaatsen in de ander. Men denkt steeds "ach, dat valt allemaal wel mee. Wanneer ik bereid ben dat te betalen kan een ander dat toch ook wel?"

Men redeneert: wanneer ik zelf bereid ben een offer te brengen dan is het toch redelijk, dat ik dit ook van anderen mag vergen. Waarbij men geheel niet schijnt te beseffen hoe groot het offer is wat men van die ander vergt en hoe anderen het - volgens hen in verhouding geringe - offer zien dat men zelf bereid is te brengen.

Wanneer je de mensheid beziet beseff je, dat er altijd wel wat nijd, wat strijd, enig konflikt zal zijn. Maar wanneer je meer begrip krijgt voor de ander en diens omstandigheden en leefwijze zal men eerder tot maatregelen komen die voor een ieder nog net aanvaardbaar zijn en zal men bovendien beter beseffen waar de werkelijke nood is gelegen.

En door dit begrip zal men ook eerder geneigd zijn degene die werkelijk in moeilijkheden zit snel te helpen zonder beding of voorbehoud, zoals de eenvoudige mensen deden in de Jordaan.

Op het ogenblik dat je je echter steeds verder terug trekt van die anderen, geen begrip meer hebt voor de konflikten die je veroorzaakt en het waarom daarvan, geen begrip meer hebt voor de belangrijkheid zoals een ander die ziet kom je alleen maar tot steeds verdergaande fouten, die op hun beurt een steeds groter verzet oproepen.

Juist daarom stel ik, dat men moet terugkeren naar het gewone menselijke contact. Want wanneer de problemen groter worden vinden velen in zich opeens de verbondenheid van lotgenoten en komt men tot een gezamenlijk ingrijpen, tot desnoods het afzeggen van het gas en het tesamen exploiteren van een windmolentje voor eigen gebruik, zodat men kan stoken en koken voor een redelijke prijs in dit land waarin het bijna altijd wel waait. En als het windstil is dan behelpt men zich desnoods even of voedt zich met de restjes van de vorige dag.

Mogelijk een krankzinnig voorbeeld dat nooit waar zal kunnen worden omdat gemeenten en staatsbedrijven natuurlijk hun monopolie met alle middelen tot noodwetjes toe zullen proberen te verdedigen.

Aan de andere kant is een dergelijke aanpak natuurlijk wel een goed voorbeeld van de wijze, waarop de mensen weer in kleiner verband zouden moeten leren samenwerken.

Er is nu eenmaal geen mogelijkheid binnen een centraal gezag om zonder geweld weer de oude eerbied voor het gezag en de discipline te herstellen

die nodig zijn voor een werkelijk oplossen van problemen. Zoals er geen leuzen bestaan die een werkelijk begrip en een werkelijke samenwerking bevorderen zoals die noodzakelijk is. Dat is alleen mogelijk door de mensen weer direct met het bestuur in contact te brengen en dat betekent instanties vlak bij de mensen en klein in schaal.

Want steeds weer blijkt dat veel kan worden opgelost bij een direct contact, mits degenen die contact opneemt ook in staat is zelf beslissingen te nemen. Waar dit contact wegvalt of de beslissing over vele schakels loopt zie je echter steeds meer problemen.

Juist dan zien wij, hoe de overheden steeds meer vervreemden van de werkelijkheid die de gewone burgers beleven. Het is als bij het optreden in de laatste tijd van de heer Begin die, verblindt door de problemen van zijn eigen partij en in een verbeteren en lang niet door alle israëli's gedeelde opvatting omtrent de invloed en macht van Israel en het recht daarvan op alle gebieden waar eens joden woonden, niet meer kan volgen wat de wereld rond hem denkt en doet en zo, zonder het zelf te willen of te beseffen steeds meer dingen zegt en doet die een isolement van zijn land in de hand werken. Zoals hij niet schijnt te beseffen, dat juist zijn verbeteren optreden, zijn niet werkelijk nakomen van afspraken omdat die "voorwaardelijk" werden aangegaan de positie steeds sterker maakt van degenen, die aanspraak maken op palastina als hun eigen land.

Het is ongeveer als de verkiezingsplannen die u hier kunt horen. De een weet wel hoe je op korte termijn 200,000 arbeidsplaatsen kunt scheppen en de ander weet hoe je in de komende vier jaren rond 400.000 woningen kan bouwen.

Er zijn mensen die hen geloven, willen geloven. Maar vraag dan eens, hoe men dit alles wil financieren. Dan blijkt het, dat men uit andermans zak wil betalen of, erger nog, teruggrijpt naar methoden die in het verleden als op een zeer kostbare wijze hun ondeugdelijkheid hebben bewezen.

Zeker, men heeft erg mooie theorien. Maar die zouden alleen kunnen kloppen wanneer alle mensen precies zouden doen wat de plannenmakers willen. En dat doen de mensen nu eenmaal niet. Die houden niet zo erg van dit "ik weet het beter dan jij" gedoe.

Anders zou het zijn wanneer men de mensen van persoon tot persoon zou kunnen bereiken, niet alleen met woorden, maar ook metterdaad. Zoals men het systeem van sociale zorg heel wat zou kunnen verbeteren wanneer men op zuiver persoonlijke basis en van geval tot geval afzonderlijk zou kunnen oordelen en ingrijpen.

Ik weet wel, dat dit vanuit een ambtelijk apparaat, hiezeer men daarin mogelijk zijn best doet, eenvoudig niet mogelijk is. Maar zonder overheid, van mens tot mens helpen moet mogelijk zijn.

Ik dacht dat deze moderne tijden eerst werkelijk kunnen veranderen wanneer de enorme machtstructuren en niets meer met de burgerwerkelijkheid meer gemeen hebben ^{de} instanties weer herleid worden tot kleinere en niet zo invloedrijke werkgroepen.

Dan komen er natuurlijk meer ruzies, maar er zal ook veel eerder sprake kunnen zijn van wederkerig begrip. Al zal men in het begin mogelijk in drift elkander soms bijna doodslaan om later in tranen uit te barsten en alles te doen om het weer goed te maken.

Niet het kille en koude, maar menselijke warmte en soms menselijke driften en hartstochtelijkheden, menselijke haat en menselijk begrip zijn voor mij de oplossing van de problemen van deze tijd. Niet in een nieuwe politiek, niet een nieuwe vorm van sociale aanpak zonder meer. Gewoon weer een contact krijgen met de burger, met de bestuurder ook, gewoon als mensen onder elkaar een begrip krijgen ook van deze mensen voor elkaar.

De hippies, de vechtbroeders, de verslaafden, de dominee, de pastoor de oude vrijster, de rentenier, de bankier, de burger, die met elkaar leren spreken zodat zij elkander ook begrijpen en bereid zijn zich enigszins te verplaatsen in het leven en denken van die anderen, daar moet het heen.

Het zal de ruzie de wereld niet uithelpen, maar het zal zeker het begin betekenen van nieuwe tijden en ongetwijfeld ook duidelijk helpen maken dat aquarius meer is dan de verwarring van een stervend maar gigantisch systeem, dat zich nog voortdurend verzet tegen de ontbindende invloeden die uit een in feite op broederschap gebaseerde geest voortdurend sterker in deze wereld zullen ontstaan.

Hebt U komentaar? Niemand? Dat valt mij mee, want ik heb nogal wat staven gebroken. Er zijn wel mensen, die graag een bepaalde staf zouden breken: de generale staf. Dat zijn mensen die niet houden van alles wat een soldaat dwingt soldaat te zijn.

Er zijn heel wat van die zaken waarover ede een of de ander wel een staf wil breken. Nu ja, er zijn steeds meer mensen die hun eigen visie verwarren met menselijke rechten, terwijl men steeds meer bezig schijnt te zijn zijn eigen visie van rechten te stellen boven alle belangen van medemensen. Laat ons hopen dat ook dit verandert.

De mogelijkheid daartoe bestaat. De invloeden zullen er de komende tijd volgens mij ook wel gunstig voor zijn. Maar wat er uiteindelijk gebeurt bepalen de mensen. Niet de gezagsdragers, niet de machtsbewuste instanties, maar de eenvoudige mensen zoals U en velen, die te samen een nieuwe vorm van menselijkheid moeten zien te ontwikkelen om uit een ontmenselijkte maatschappij weer een werkelijke samenleving tot stand te brengen.

Ik dank U voor uw aandacht.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Wij hebben nu ruim te tijd voor wat esoterie. Begin je daarmee dan kun je natuurlijk weer gaan praten over alle innerlijke waarden die er bestaan maar dan kom je ook steeds weer uit op hetzelfde verhaal.

Wanneer je echter eens kijkt naar alles wat er in oude volksverhalen en wijsheden staat zo kom je tot je verbazing tot de konklusie, dat die gewone mensen uit het verleden toch ook allerhande zaken met betrekking tot leven in de geest, esoterie en dergelijke zaken door hadden.

Hebt u b.v. wel eens gehoord van de "oude wijven molen"? Dat is een oud verhaal waar later zelfs den kinderliedje over gemaakt is. Het handelt ver een molen waar oude wijfjes naar binnen gingen om er even later weer mooi en jong uit te komen.

Een gek verhaal. Maar kunt u zich een betere voorstelling maken van het probleem van de reinkarnatie? Je gaat de molen van de tijd binnen en voor je het weet kom je er verwerkt, schreeuwend en lichtelijk vochtig als baby weer uit al had je ook nog zoveel rimpels voor je dood ging.

In de oerversie van het verhaal spreekt men echter nog over oude vrouwen, die een nieuw leven beginnen door de molen binnen te gaan en door de molenstenen nieuw gemaakt te worden.

Wat mij het verkoeden doet rijzen dat men heel wat meer wist over zaken, die nu als uitermate occult gelden en dat er zelfs mogelijk heel wat kennis is teloor gegaan waarvan de resten nog in dergelijke volksverhalen bewaard blijven.

Je kunt-zoals sommigen doen-stellen, dat er een leer vol oude wijsheid heeft bestaan die overgeleverd werd, maar door het christendom zo zeer werd bestreden dat dit uiteindelijk uitliep op de heksenvervolging.

Zelf geloof ik niet dat dit geheel juist is, maar er zijn mensen die dit als waarheid vertellen. Zeker is echter dat oude groepen denkbeelden kenden die ook volgens mijn huidige en geestelijk weten de waarheid dicht benaderen.

Wat zoudt u van deze volkse waarheid zeggen? Wanneer je niet aan jezelf denkt zullen je daden je bevrijden. Denk je daarbij echter vooral aan jezelf, dan wordt je de gevangene van diezelfde daden.

Ja, denk in dit verband dan ook eens aan vrouw Holle. Dat is die dame die steeds zo ontielig veel haast heeft, zeker nu de HMM start; zij moet uiteindelijk op tijd zijn om zo dadelijk nog even met de kussens te schudden zodat er nog enige sneeuw kan vallen zo hier en daar voor het weer oktober is.

Deze vrouw Holle was in haar eigenaardige wereldje wel bereid iemand goed te belonen die erg dienstvaardig was en aandacht had voor anderen. Toen er echter iemand kwam die precies zo handelde als de eerste die zo goed beloond werd, maar dit wel nors en voor zichzelf deed was het enige wat zij daarvoor als loon juist achtte een vloed van padden, adders, drek en dergelijke gezellige zaken.

Dat is dan mogelijk toch ook weer een aanspeling op de esoterische wijsheid dat het niet alleen gaat om wat wij doen, maar ook om het waarom wij zo doen.

Gek. Wanneer wij bezig zijn met ons leven en alleen denken aan onszelf kunnen wij nog steeds dingen doen, die voor anderen heel mooi en goed zijn. Maar het eindresultaat is dan voor onszelf toch verkeerd.

Mogelijk doen wij ook heel wat dingen die anderen helemaal niet zo belangrijk of mooi vinden en proberen daarbij zo goed mogelijk ieder het zijne te geven en iedereen zo goed mogelijk te helpen. Dan kan de gehele wereld wel foei tegenons roepen, maar er is dan altijd weer de een of andere kosmische kracht die ons belooft met wat extra geestelijk goud.

Neen, ik heb zo het gevoel dat men in die oude sprookjes lesjes uitdeelt die zo gek nog niet zijn. Nuja, roodkapje en de wolf is natuurlijk ouderwets.

Roodkapje is tegenwoordig een hippe meid en de wolf heeft een leren jack aan. Samen gaan zij dan op de motor naar oma, die echter met haar eigen gezelschap ook per motor op weg is. En dat wordt dan een aanrijding en de jager is in deze dagen een dorpsveldwachter geworden, die het verbaal opmaakt.

Maar neem nu eens het beeld dat hier te vinden is over het afdwalen van de weg, om een voorbeeld te noemen. Het gevaar voor roodkapje ontstaat wanneer zij afdwaalt van de weg en dus even haar taak vergeet.

Wij hebben een eigen levensweg die voor ons de taak, het meest juiste is. Innerlijk voelen wij heel goed aan wat wij wel en wat wij niet moeten doen of zijn.

Dan kan de gehele wereld ons vertellen dat het fout is of dat wij goed doen, daarvan behoeven wij ons dan verder niet veel aan te trekken. Wij hebben onze eigen weg en moeten die gaan. Maar ja, soms staan net buiten die weg de bloemetjes er zo mooi bij dat wij die even buiten willen zetten.

Op dat ogenblik raken wij even de juiste lijn kwijt. Zeker, wij zullen daar later wel weer op terecht komen, maar ondertussen hebben wij toch gevolgen tot stand gebracht waarmee wij nu nog geen rekening houden.

De moeilijkheid schuilt er voor ons dan in, dat wij de samenhang tussen dit gevolg en ons eigen afdwalen niet meer begrijpen omdat wij immers al weer lang het goede pad volgen.

Laat ons maar niet spreken over sneeuwitje. Dat vindt ik zo een zielig geval. De boze koningin die steeds maar in de spiegel kijkt en dan roept "wie is de mooiste in het land?" Een soort eerste t.v. omroepster.

En dan dat arme kind dat mooier is dan zij? Dat kan zij natuurlijk niet hebben, want zij heeft al enige tijd in de showbizz gezeten. Kun je nagaan hoe dat mens zich voelt.

Waarop sneeuwitje natuurlijk moet verdwijnen en dat dan doet over de zeven bergen alsof zij een vrouwelijke notaris uit Amsterdam was. En waar belandt zij? Juist, bij zeven dwergen. Omdat het nu eenmaal een goed kind is, adopteert zij hen enigszins, maar steeds is zij nog niet zo wijs dat zij beseft dat bijten in een appel sinds Eva gevaarlijk is, zeker wanneer je gebit niet past.

Dien ten gevolge bijt zij in een appel en valt schijndood neer. Maar gelukkig, na enige tijd komt er een prins, die haar kust. Waarop zij wakker wordt en voor hem de ellende begint.

Want als er één ding is wat een sprookje werkelijk tot sprookje maak dan is het wel dat laatste: en toen leefden zij lang en gelukkig. Toch zit er wel iets in.

Gebeurt iets als bij sneeuwitje soms ook niet met je eigen geweten? Wie het wakker kust weet ik ook niet, maar let maar eens op oudere mensen. Velen van hen hebben gewetenswroeging over iets wat zij deden zonder zich van een geweten bewust te zijn.

Ik denk dat dat veroorzaakt wordt door het feit, dat wij vaak voor onszelf op de vlucht zijn. Datgene wat er aan dromen in ons leeft, wat wij gevoelen als innerlijke zekerheid, als kracht, schijnt in die wereld zo weinig te passen dat wij ons door het geheel van die wereld steeds weer aangevallen gevoelen.

Ofschoon onze gezet geen jager met hartsvanger is die ons leven bedreigt maar vaker een ambtenaar die zegeltjes komt plakken omdat je niet alles betaald hebt of iemand die steeds maar herinneringen op wil halen, vaak komt er een ogenblik dat wij gevoelen: nu moet ik het rit aannemen.

Dan bvlucht je weg, niet naar andere landen, maar in een soort droomwereldje waarin alle oude waarheden en feiten geen plaats meer vinden of teruggebracht worden tot afmetingen waardoor wij ze leuk kunnen vinden.

Zeker, iedereen heeft zijn eigen zeven dwergen, zijn veranderde werkelijkheidswaarden bij zich, zo goed als zijn goede en minder goede daden.

Maar ergens ben je toch afgedwaald van je erfdeel. Nu ja, zou je in je droomwereld kunnen blijven leven zonder ontwaken, dan zou het met al het goede wat je toch nog wilt en soms zelfs doet nog wel redelijk met je aflopen.

Maar je wordt opeens met iets gekonfronteerd, b.v. iets uit het verleden. Iemand zegt je dan b.v. dat dit toch ook wel erg belangrijk was. Dat is dan de giftige appel.

Het ziet er in de droom alles zo mooi uit dat je denkt: nuja, laat ik het maar proberen. En voor je het weet zit je in een situatie die je niet meer kunt overzien. Dan vlucht je meer dan voorheen weg uit de werkelijkheid.

Een geluk hebben wij wel, de degene die ons wakker komt maken is gemeenlijk een entiteit. Er komt iemand bij je die je zegt dat het nu tijd is om te beseffen wat je geweest bent. En daar komt de grote moeilijkheid pas werkelijk naar voren: kunnen wij aanvaarden wat wij zijn en wat wij geweest zijn.

Het is gemakkelijk te zeggen dat dit alles best mogelijk is, maar dat wij met dat verleden heus wel af kunnen rekenen. Alleen: kun je dit wel werkelijk?

Ik denk dat er vroeger mensen zijn geweest die veel voelden voor de

voor de NSB en die nu veel moeilijkheden hebben wanneer zij er over denken of zij nu wel of niet op de volksunie zullen stemmen. Waarmede ik geen oordeel wil uitspreken over beide politieke groepen, die hun kwade maar wel degelijk ook hun goede kant(en) hebben of hadden.

Het gaat er alleen om of je nu werkelijk afstand hebt gedaan van die denkwijze van eens en nu er opnieuw meegekonfronteerd wordt en wat je dan zult doen.

Geestelijk kennen wij soortgelijke zaken. Je bent als kind erg vroom opgevoed: je hebt gekerkt bij de dominee wiens lagere betogen steeds weer door lange gezangen onderbroken werden - of omgekeerd.

Mogelijk heb je bij de pastoor gestaan, meegeleefd met hoeje op hoedje af, links rechts links en dan de preek enz.

U bent vrijdenker geworden? Dan komt er toch een ogenblik dat je weer door die oude mystiek wordt gepakt, dat je denkt: met al die dingen in mijn leven zou ik eens terug moeten grijpen naar het grote boek, naar de bijbel. Of in het andere geval: ja, dat lijkt mij wel, maar wat heeft de paus er ook weer van gezegd?

Dat wil niets zeggen over het al dan niet reeel zijn van de geloofswaarden van eens, maar alleen duidelijk stellen dat er een ogenblik komt waarop je door al die bijna vergeten zaken weer gepakt wordt en er weer mee af zult moeten rekenen.

De konditionering uit je vroege kindheid speelt je gehele leven een grote rol. Wanneer je dit beseft is het zo erg niet. Dan kun je zo nodig onderuit, kun je geestelijk vrijer blijven en leer je je eigen wezen wat eerlijker en minder bijgelovig beschouwen. Dan kun je juister beseffen: dit is mijn persoonlijkheid, dit is voor mij de juiste weg en wat anderen daar dan van denken interesseert mij niet.

Maar owee als je dan terugvalt in die oude dressuur. Want dan ben je geneigd de oude bewegingen weer te maken zoals de schillehit die eens in het circus werkte. Maar die bewegingen passen niet meer bij je.

Ik vindt het altijd weer vreemd dat mensen zo gebonden kunnen zijn. Er zijn mensen die een leven lang vrienden waren en dan opeens, onder een invloed die feitelijk uit het verleden stamt, opeens vijanden worden.

In vele russische sprookjes speelt een dergelijk element mee, al komt daar baba Yaga er meestal aan te pas. Je bent geneigd jezelf af te vragen of dit wel werkelijk mogelijk is. Maar denk nu eens even na: een mens heeft een lange tijd een bepaald geloof aangehangen en dan... wordt hij ontzuucht. Wie denkt u is dan een grotere en fellere vijand van dat oude geloof dan juist degene die er in teleurgesteld is?

Met onze innerlijke waarheid gaat het al net zo. Wij weten soms wel degelijk, dat er innerlijk licht is, dat er kracht is, dat iets innerlijk waar is. Maar dan, op een gegeven ogenblik en vaak juist wanneer je dacht: nu kan ik er iets mee doen, dan is het afgelopen. Om de een of andere reden gaat het niet meer. Dan worden wij vaak tot de grootste vijand van het licht dat wij eens in onszelf als hoogste waarde erkend hebben.

Want wij verlangen niet meer waar wij recht op menen te hebben en eisen meer van het zelfde inplaats van te beseffen, dat wij opnieuw zullen moeten gaan zoeken en dan op een hoger vlak, dat ons licht van trilling is verandert, dat het nu voor ons behoort tot een hogere wereld.

Dat komt alle uit oude verhalen en soms vraag ik mij dan ook af of al die mensen die de legenden en sprookjes hebben opgetekend en al die spookverhalen hebben verteld dit instinctief hebben gedaan of mogelijk heel wat meer hebben geweten omtrent het werkelijke wezen van de esoterie dan men zich nu daarbij voor pleegt te stellen.

Want esoterie is natuurlijk niet alleen het graven in jezelf. Iemand die te veel in zichzelf graaft begraaft zijn eigen leven.

Die vervalt tot een schijndood waaruit hij alleen nog soms ontwaakt wanneer hij dwingend gekonfronteerd wordt met zijn eigen fouten in het stoffelijke leven.

Probeer gewoon te leven, probeer te zien, probeer te werken, te denken, te beleven. Probeer niet jezelf weg te werken in een wereld van zelfbeschouwing waarin geen plaats is voor het nieuwe, voor de ervaring, de erkenningen ook die de stof wereld ons steeds weer biedt.

Maar probeer dan ook al die dingen die je beroeren, die iets met je te maken hebben, terug te zoeken in jezelf. Probeer te begrijpen hoeveel van de wereld er in jezelf leeft en hoeveel van je innerlijk je in die werelden buiten je toch steeds weer ontmoet.

Dat is werkelijke esoterie ook al moogt u rustig zeggen " voor mij hoeft het niet." Groot gelijk hoor. Dat is juist het vreemde: wanneer wij praten over esoterie dan praten wij in feite over iets, waar over men geheel niet zou behoeven te spreken wanneer de mens maar eerlijk zou zijn tegenover zichzelf.

Iemand die eerlijk is t.a.v. zichzelf weet heus wel, dat hij een innerlijk leven heeft. Hij kent zijn eigen dromen, zal soms in die dromen ook op stap gaan en het een of ander doen, hij legt kontakten en leeft het ene ogenblik in licht en glorie en werkt zich het volgende ogenblik de beroerte en eindigt met een nachtmerrie op de koop toe.

Dat is u toch ook wel eens overkomen? Of niet soms? Wanneer je dit alles begrijpt komen wij al een heel eind dicht bij de geestelijke werkelijkheid.

De geestelijke werkelijkheid is de voortdurende ontmoeting met het andere, waardoor je zelf vollediger wordt. De inhoud van je eigen wezen is dan van minder belang dan de mogelijkheid die je vanuit dit wezen verwierft om te antwoorden op alles wat buiten je leeft.

Het werkelijke bestaan - en als je geest bent beseft je dit heel wat beter dan in de stof mogelijk schijnt te zijn - is een ontmoeting van persoonlijkheden.

Dat heeft niets te maken met de hoge wijsheid die in u woont en kan ook niet omschreven worden als een lichtje dat in u woont. Het is juist een groter beseft van het licht buiten je, waardoor je het licht dat in je woont duidelijker en juister beleeft.

Iemand heeft het eens willen omschrijven. Ik kan het alleen maar vertalen en dan nog zeer onbeholpen, want het stamt uit het fins: In het moeras van eigen leven worstel ik voort, de modder van teleurstelling kleeft aan mijn voeten.

Door de bossen van mijn leven ga ik zonloos verder, zoekende naar dat waarvan ik niet weet of het wel bestaat.

Maar wanneer mijn blik een ogenblik omhoog kan gaan zie ik in moerassen en in bos de zon steeds aan de hemel staan.

Zij is mijn leidster, is mijn spoor. Door haar vindt ik mijn weg en mijn bestemming.

Nogmaals: dit is een onbeholpen vertaling, Het origineel heeft een juiste versmaat, rijmt, speelt met klanken. Dat kan ik niet overbrengen maar de bedoeling is u naar ik hoop wel duidelijk.

Wij leven nu eenmaal vaak vol van wrevel, vol somberheid, hebben het gevoel dat alles spaak loopt, dat niets meer gaat, niets gelukt. Ik vraag mij af of wij niet juist dan te weinig kijken naar het licht. En daarmee beccel ik niet alleen het goddelijke licht, maar gewoon ook de zon, de vreugde die rond ons toch kan bestaan, naar de mensheid die steeds weer verder gaat ondanks alles, naar al die gevoelens ook, die ogenblikken van ikontdekking waarbij je opeens denkt: dat is toch eigenlijk wel leuk, aardig.

Ik denk dat wij een beetje meer optimisme nodig hebben. Dat betekent dan dat wij wat meer naar boventoe moeten zien en wat minder moeten kijken

naar de ellende op ons eigen pad.

O, er zijn ook mensen geweest die het weer heel anders zagen en uitdrukten. Een chinees vertelde een heel mooi verhaal over een dame die huwde met een man, die desnachts steeds weer afwezig was omdat hij werk te doen had.

Hij huwde haar, nam haar mee naar zijn kasteel in de bergen en in feite had zij niet te klagen behalve de afwezigheden in denachtelijke uren.

Uiteindelijk vroeg zij haar man, wat hij dan wel deed, dat hij niet overdag, maar alleen in de nacht werkte. Waarop de heer des huizes ongeveer sprak: wel, kind, ik zal het je maar vertellen, ik ben een draak.

Dat had zij natuurlijk al eerder kunnen weten, maar ja, de liefde maakt blind. Hij legde haar uit dat hij, door het bevel en de bestemming van goden, soms in het een of andere dal in een rivier moest gaan liggen tot er een overstroming ontstond, dan weer met stenen moest werpen op de toppen van de bergen en soms zelfs met zijn staart gehele bossen moest vellen omdat de winden het niet alleen afkonden.

En nu het vresde van het verhaal: dat vrouwtje was tot op dat oogenblik toch werkelijk heel erg verliefd geweest op die draak. Maar toen zij dit alles hoorde werd zij opeens erg bang en vluchtte weg naar het huis van haar vader en leefde daar voortaan als een arme uitgestoten vrouw op de achterplaats in de yamen.

Soms denk ik dat wij ook wel eens op die wijze te keer gaan. Wij hebben het gevoel dat alles heus wel goed en mooi is, behalve dan dat éne punt. Dat zou, zo menen wij, anders moeten zijn.

Wij zoeken dan naar een oplossing en komen er achter, dat bij dit alles bepaalde krachten een rol spelen of dat er bepaalde dingen mee in verband staan die wij niet leuk vinden. Dan worden wij bang.

Wij zeggen niet "dan zal ik bewust met het goede verder leven en zo trachten het kwade minder te maken". O neen. Wij lopen weg, zeggen dat wij geslagen zijn door het leven en kermen: wat heb ik nu nog aan mijn leven, wat kan ik nu nog beginnen.

Maar dat is stom. Leef met het licht wat je hebt, toon het de wereld. Wanneer een mens edelstenen heeft die alleen maar in de brandkast liggen heeft niemand er plezier van. Zeker, wanneer je die juwelen draagt kunnen zij mogelijk gestolen worden. Zeker.

Maar aan de andere kant leven de stenen eerst dan op, spiegelen zij het licht, hebben zij gloed, tonen zij glans. Wanneer zij onverhoopt gestolen zouden worden, zo hebben zij tenminste vreugde gebracht, hebben zij hun glans de wereld gegeven, hun gloed getoond.

Ik ben bang dat velen van ons juist de kostbaarste innerlijke gevoelens in een brandkast opsluiten onder het motto: Laat maar, dat hoeft toch niet? En toch ontnemen wij onszelf daarmee een deel van de fonkeling, de intensiteit, de werkelijkheid van het leven.

O, wij hebben redenen genoeg om iets in de brandkast te zetten. Want wij moeten daarmee rekening houden en letten op die, is het trouwens wel verantwoord om dat te uiten en wees voorzichtig, anders zou je het misschien nog kwijt raken ook.

Maar het leven is er dan niet meer geheel. Je hebt kostbare dingen in jezelf. Dat kan van alles zijn. Dat kan een gevoel zijn, een innerlijk weten, een hartstocht desnoods of een erkenning, een gave. Waarom dan zeggen dat wordt mogelijk lastig of zelfs gevaarlijk, dus sluit het maar in de brandkast?

Je kunt ook zeggen: ik kan het mogelijk eens verliezen, maar wat hindert dat eigenlijk? Laat het leven, laat het fonkelen. Wanneer wij dit doen verrijken wij onszelf.

Een filosoof in Frankrijk heeft eens gezegd "alles kan de mens verliezen behalve de herinnering aan de vreugden die hij gekend heeft". Daar zit heel wat in. Ook in de esoterie zou men juist dit niet over het hoofd mogen zien.

De herinnering van datgene wat geweest is, al die goede dingen - ook al zijn zij al lang voorbij - leven in ons. Er kan ons nooit iets werkelijk ontstolen worden waar wij wezenlijk bij betrokken zijn geweest, waarin wij wezenlijk deel hebben gehad.

Dat is onze rijkdom en niet de uiterlijkheden. Belangrijk is alleen wat ons daarvan in onszelf overblijft. Onze gehele wereld vol van wijsheid is van geen enkele betekenis tenzij iets van die wijsheid tot ons spreekt, ons een herinnering geeft eaardoor wij innerlijk beter kunnen antwoorden op de gehele wereld die er rond ons bestaat en de God die in en rond ons leeft. En is dat er niet, basta.

Zoals u ziet filosofeer ik een aardig eind weg en weet niet eens of u het wel interessant vindt. Maar daarvan trek ik mij dan ook niets aan. Dit heeft zijn redenen:

Je kunt altijd weer de geestelijke zaken benaderen met de trage ernst van het gedragen woord. Maar daarmee bereik je niets behalve mogelijk een ogenblik vol illusies. Luister:

Daar waar de zon geschenen heeft blijft lang nog haar warmte voortbestaan. Het beeld in het licht gezien blijft ook in het duister nog, herinnering waardoor ik de weg kan vinden die ik moet gaan. Alle leven alle streven valt samen door dit ene licht, waarin ik even slechts mijzelve kende, gertaht mij heb op taak en weg. Zo te gaan, met het weten om het licht, misschien beroepende mij voor een enkel ogenblik ook op het bleker licht van maan is de werkelijkheid die geheel mijn wezen richt op het einde dat werkelijkheid zal worden als deel ook buiten tijd van het ik dat, waar belevend en deel van eeuwigheid, bestaat en uit zichzelf voortdurend weer ontvlieden laat fragmenten van het eigen zijn fragmenten van het eigen weten, fragmenten waardoor je beseft, herinnert niet meer kunt vergeten wat in je is en uit het schijnbaar niet van tijd je toch tot hoger zijn verheft.

Nu ja, het zijn maar een paar regeltjes. Maar zou het niet waar kunnen zijn? Wij zitten hier met enkelen bijeen en sstaan samen voor de problemen van geestelijke werkelijkheid en geestelijke waarheid. En daarover moeten wij iets zeggen. Maar wat kun je dan zeggen over de werkelijkheid?

Kunt u mij misschien zeggen, maar dan wel geheel exact, hoe een chocolade ijsje werkelijk smaakt? Neen. Je kunt het eten, je weet wel hoe het smaakt en je kunt er met anderen wel over spreken. Maar wanneer je het geheel juist en precies moet zeggen blijkt, dat je de woorden niet weet te vinden.

Kan iemand dan zeggen awat het geestelijke licht is? D t is even moeilijk of moeilijker dan het omschrijven van de smaak van een chocolade-ijsje. Of kunt u zeggen wat innerlijke vrede werkelijk betekent, wat innerlijke vreugde, werkelijke geestelijke wijsheid is? Vergeet het maar. Daar zijn geen woorden meer voor te vinden. Het is een ervaren, geen denken.

Daarom zou ik willen zeggen dat de essentie van de esoterie bestaat uit ervaringen en niet uit denkbeelden. De mensen in het verleden hebben dat kennelijk wel goed begrepen. Zij kenden verhalen over al lerhande goden. Maar in woorden omschreven waren het doodgewone mensen met macht en gaven. Tijdens een inwijding beloefde men echter de god door diens rol te spelen en leerde zo dingen, die niet in woorden uit te drukken waren.

Desondanks vindt je in de verhalen over de goden en de bezielde natuur iets terug van dit zelf proeven van de werkelijkheid, ook al zijn alle wezens waarover zij spreken eerder sprookje dan werkelijkheid.

Maar bestaat dan die bezielde wereld, die wereld die spreekt tot je, die inwerkt op je niet? Wij ervaren het allen verschillend. De een zal iets van dit alles proeven wanneer hij de zon onder ziet gaan boven de zee, de ander ervaart de levende vrolijkheid van de natuur wanneer hij het eerste crokusje boven ziet komen.

Maar het is er wel degelijk. Een ieder van ons kent ogenblikken van levende verwantschap met al het andere. De ouden hebben in het verleden dit op hun eigen wijze tot uitdrukking gebracht, ook al hebben wij van dit alles uiteindelijk sprookjes en spookverhalen gemaakt.

Toch hebben zij zelfs daarin nog ons overgeleverd dat je nooit waarlijk en geheel meester kunt zijn van iets, niets waarlijk en geheel bezitten kunt. Zoals duidelijk wordt dat wij nooit en te nimmer geheel juist en terecht kunnen zeggen dat wij de slaaf zijn van iets, al is het maar het noodlot.

Wij zijn verwant met al, moeten daarin onszelf herkennen. Zolang wij onszelf blijven leven wij en zal zelfs de sater en de nimf een verrijking betekenen van alles wat wij zijn en beleven. Dan zullen de demonen zelf een trap vormen waarlangs wij op kunnen klimmen en zullen de engelen voor ons het teken zijn van een verzekering gesloten met een godheid die wij nog niet kennen.

Alles leeft en wij zijn deel van alles. Al te samen vormt voortdurend de reeks indrukken waaruit wij onszelf hervormen. Wat u gisteren geweest bent bent u vandaag al niet meer geheel. Alles verandert, ook u.

Door deze verandering plus de herinnering ontstaat in ons wezen de essentie van al wat wij eeuwig zijn en daarom ook moeten uiten. En in deze enkele regel ligt volgens mij het grote geheim van alle esoterische systemen en alle mooie symbolen.

Zeker, al die oude symbolen zijn veelzeggend en interessant. Maar wij zullen hen alleen maar werkelijk kunnen begrijpen wanneer wij ze zien als de uitbeelding van het beleven van het levende buiten ons als deel van het ik en het antwoorden op dit alles vanuit onszelf.

Esoterie is de kunst om te antwoorden op het andere, niet alleen maar de kunst om diep in jezelf verdoold te geraken zonder ooit de wereld die buiten je bestaat werkelijk als deel van het ik te erkennen.

Waarmede ik het een en ander heb gezegd waarover enkelen van u nog wel eens goed na zullen willen denken. Want het is eenvoudiger alles als sprookje en onwerkelijkheid te beschouwen. Maar dat heeft niets met esoterie te maken en beschouwd vanuit het ik is het bovendien alleen maar een bewust gekozen vergeetachtigheid.

De werkelijkheid konfronteert u steeds weer met delen van dit alles. Iemand is deel van ons leven en wij weten in feite niet eens waarom of hoe. Het enige antwoord is een gevoel. Het heeft dan ook geen zin te vragen naar het hoe en waarom. De enige vraag die voor ons belangrijk is luidt: ik ervaar dit. Welke antwoord geef ik daarop?

Want esoterie is het antwoord dat wij geven vanuit het diepste van ons wezen op de werkelijkheid die wij voor een ogenblik menen te ontmoeten. En daarmee heb ik volgens mij al het zeggbare wel gezegd. Indien u wilt kunt u antwoorden. Want wanneer iemand tegen je spreekt zonder je de mogelijkheid te geven iets terug te zeggen zul je als bewust mens eerder geneigd zijn het gestelde als loze praat te beschouwen. En loze praat heeft weinig zin - zij wint alleen soms stemmen.

U maakt van de gelegenheid geen gebruik? Dan wens ik u allen verder een goede en zeer gezegende week toe.

Goeden avond.

(tweede onderwerp enigszins bekort, eerste onderwerp ontdaam van enkele herhalingen.)

d.d. 12 mei 1981, Den Haag.